

บทบาทผู้นำยุคใหม่ : บูรณาการความหลากหลายทางชีวภาพในกลยุทธ์องค์กร

(เผยแพร่เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2569)

โดย ฝ่ายส่งเสริมความยั่งยืน
สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การให้ความสำคัญกับ “ความหลากหลายทางชีวภาพ” หรือ Biodiversity ไม่ได้เพียงเพื่อลดความเสี่ยงด้านธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ หรือสิทธิมนุษยชน เท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดโอกาสทางธุรกิจ ทั้งการเข้าถึงตลาดทุนและแหล่งเงินทุน การเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ การสร้างความน่าเชื่อถือแก่องค์กร ตลอดจนการสนับสนุนการฟื้นฟูระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ที่ผ่านมา มีการผลักดันให้ภาคธุรกิจให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น ทั้งจากนโยบายระดับโลก เช่น กรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก¹ (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework: KM-GBF) นโยบายระดับประเทศ เช่น การที่ประเทศไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพระดับประเทศ (National Biodiversity Strategies and Action Plans: NBSAPs) และเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ² ไปจนถึงมาตรฐานการรายงานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น European Sustainability Reporting Standards (ESRS E4) และ Global Reporting Initiative (GRI 101 Biodiversity 2024) และมาตรฐานที่เชื่อมโยงกับรายงานทางการเงินอย่าง International Sustainability Standards Board (ISSB) ซึ่งปัจจุบันมีแผนพัฒนามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านธรรมชาติ โดยใช้กรอบของ Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) เป็นกรอบอ้างอิง³ ด้วยเช่นกัน

ขณะเดียวกัน ความคาดหวังจากฝั่งผู้ลงทุนก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องผ่านโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งให้บริษัทดำเนินการด้านธรรมชาติและแก้ไขปัญหาการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น “Nature Action 100” ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างผู้ลงทุนกว่า 200 รายที่บริหารจัดการมูลค่าสินทรัพย์ 30 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (ณ เดือนพฤศจิกายน 2568) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการสูญเสียธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพของบริษัทและ “PRI’s Spring” โครงการของกลุ่มผู้ลงทุนสถาบันกว่า 200 แห่ง มีสินทรัพย์ภายใต้การบริหารกว่า 17 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (ณ เดือนกรกฎาคม 2568) ที่มุ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านธรรมชาติและรับมือกับความเสี่ยงเชิงระบบจากการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

¹ KM-GBF เป้าหมายที่ 15 กำหนดให้หน่วยงานกำกับดูแลส่งเสริมให้บริษัทขนาดใหญ่และสถาบันการเงินประเมินและเปิดเผยการพึ่งพา ความเสี่ยง และผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

² เป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่ม SET50 เปิดเผยการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพโดยสมัครใจ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ภายในปี 2573 สามารถดูเพิ่มเติมได้ที่ [บทบาทของตลาดทุนไทย ในการร่วมขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ](#)

³ [ISSB welcomes TNFD's support as it advances nature-related disclosures](#)

นอกจากนี้ ผู้ประเมิน ESG หลายแห่งได้ผนวกความหลากหลายทางชีวภาพเข้าเป็นองค์ประกอบหลักในการประเมิน ไม่ว่าจะเป็นการตั้งเป้าหมายเชิงปริมาณ การประเมินการพึ่งพา ผลกระทบ และความเสี่ยง ตลอดจนการจัดทำแผนงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นระบบ

ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐกิจกำลังเผชิญแรงผลักดันทั้งทางตรงและทางอ้อมในการยกระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และมุ่งสู่การดำเนินงานที่สนับสนุนเป้าหมายธรรมชาติเชิงบวก (Nature-positive)⁴ ซึ่งกำลังเป็นความคาดหวังใหม่ของผู้ลงทุนและผู้มีส่วนได้เสีย

เพื่อตอบสนองต่อพัฒนาการและแนวโน้มข้างต้น ภาครัฐกิจจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเป็นระบบ โดยการดำเนินงานควรเริ่มจากคณะกรรมการและผู้บริหาร ในฐานะผู้กำหนดทิศทาง (Tone from the Top) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการนำประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพเข้าสู่กลยุทธ์องค์กร เพื่อช่วยให้สามารถประเมินและบริหารจัดการความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม

ในรายงานสถานะ [TNFD 2025](#) (TNFD 2025 Status Report) พบว่า 65% ของผู้ตอบแบบสอบถาม (ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในตลาดทุน จำนวน 168 ราย) ระบุว่า คณะกรรมการหรือผู้บริหารขององค์กรได้ตระหนักถึงประเด็นธรรมชาติและกำลังพิจารณาจัดการความเสี่ยงดังกล่าว

และเพื่อช่วยให้คณะกรรมการสามารถกำกับดูแลและบูรณาการประเด็นธรรมชาติเข้าสู่กลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยง การรายงาน และการจัดสรรเงินทุนขององค์กรอย่างเหมาะสม TNFD ได้เผยแพร่คู่มือ [Asking Better Questions on Nature for Board Directors](#) โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

(1) การทำความเข้าใจความสำคัญของธรรมชาติต่อธุรกิจ – การระบุตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีการพึ่งพาและผลกระทบต่อธรรมชาติ (Location-specificity) การประเมินความเสี่ยงทางการเงินและไม่ใช้ทางการเงิน และความเชื่อมโยงกับความเสี่ยงและโอกาสด้านสภาพภูมิอากาศ

(2) การบูรณาการธรรมชาติเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ – การประเมินและวัดการพึ่งพา ผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การใช้ข้อมูลและตัวชี้วัดที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย และการบูรณาการเรื่องธรรมชาติในการตัดสินใจระยะสั้นและระยะยาว

(3) การทำความเข้าใจบริบทภายนอก – การติดตามแนวโน้มด้านตลาด มาตรฐาน กฎระเบียบ และความคาดหวังของผู้ลงทุน รวมถึงการเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในประเด็นข้างต้น

⁴ Nature Positive ถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายระดับโลกที่มุ่งหยุดยั้งและฟื้นฟูการสูญเสียธรรมชาติภายในปี 2573 และมุ่งให้เกิดการฟื้นฟูอย่างสมบูรณ์ภายในปี 2593 (ที่มา: [Nature Positive แนวคิดการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ](#))

(4) ความสามารถและความพร้อมขององค์กรต่อประเด็นธรรมชาติ – การพิจารณาความพร้อมของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงด้านทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ การออกแบบกระบวนการให้ความรู้ต่อเนื่อง และการสร้างขีดความสามารถขององค์กรในระยะยาว

(5) การทบทวนของคณะกรรมการ (Board Reflection) – การประเมินการปฏิบัติตามหน้าที่ทางกฎหมายของคณะกรรมการเกี่ยวกับประเด็นธรรมชาติ การประเมินระบบการกำกับดูแลในองค์กร และการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้ แนวทางเหล่านี้สอดคล้องกับ [“หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน”](#) หรือ [CG Code](#) ซึ่ง ก.ล.ต. ออกในปี 2560 เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้คณะกรรมการบริษัทจดทะเบียน โดยในหลักปฏิบัติ 5.2 ระบุว่า คณะกรรมการควรติดตามดูแลให้ฝ่ายจัดการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมการดูแลและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ CG Code จึงเป็นพื้นฐานที่บริษัทจดทะเบียนไทยคุ้นเคยและสามารถต่อยอดร่วมกับ ข้อเสนอแนะของ TNFD เพื่อบูรณาการประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพสู่การกำกับดูแลกลยุทธ์ และการบริหารความเสี่ยงขององค์กรให้ครอบคลุมและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ท่ามกลางบริบทที่ “ความหลากหลายทางชีวภาพ” ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจ ทำให้ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพไม่ได้เป็นเพียงหน้าที่ของฝ่ายงานที่ดูแลเรื่องความยั่งยืนเท่านั้น แต่เป็นวาระร่วมของคณะกรรมการและผู้บริหารทุกระดับที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนทิศทางโดยรวม และเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรในการพัฒนาและเติบโตอย่างยั่งยืน คณะกรรมการและผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการประเด็นดังกล่าวเข้ากับการกำกับดูแลและกลยุทธ์องค์กร เพื่อรับมือกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่ง ก.ล.ต. พร้อมสนับสนุนบริษัทจดทะเบียนผ่านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ การให้ข้อมูลและแนวทางที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการส่งเสริมการรายงานที่โปร่งใสสอดคล้องกับมาตรฐานสากล